

Nedan sammanfattas värden som är viktiga att förhålla sig till samt utvecklingsbehov för utemiljön och de offentliga rummen i dagsläget. Redovisningen är uppdelad i tre teman; stads- och landskapsbild, natur och ekologi respektive sociala aspekter, vardagsliv och rekreation. Därefter beskrivs riktlinjer för bebyggelsens placering och utformning med hänsyn till kulturhistoriska och ekologiska värden.

Stads- och landskapsbild

Karaktäristisk siluettverkan ovan höjdryggar

Tillvarata den för området karaktäristiska siluettverkan med bebyggelse som följer topografin ovan höjdryggar. De skogsbevuxna förkastningsbranterna utgör ett återkommande motiv i Stockholm; i analysområdet finns Hägerstensåsen och Vintervikens dalgång. Karaktärsfulla bebyggelsesiluetter finns exempelvis längs Främlingsvägen, Fastlagsvägen, vid Örnberget och Sigurd Rings gata.

Karaktäristisk fondmotiv

Tillvarata karaktäristiska fondmotiv, exempelvis bebyggelseenkaver i form av punkthus på höjdryggar och märkesbyggnader som Uppenbarelskyrkan.

Tillgängliggör vyer och utblickar

Vida utblickar finns exempelvis från Hägerstensåsen och från höjdparter i bebyggelsen.

Fronter som stärker landformen

Vid förändringar i områden med kraftigt kuperad topografi bör landformernas läsbarhet tillvaratas.

Stärk entrérummen

Tydliggör och utveckla entréplatser/ områden och strategiska knutpunkter för stärkt identitet och förbättrad orienterbarhet.

Förtydliga platsbildningar

Förtydliga befintliga platsbildningar genom medveten gestaltning som stärker platsernas funktion.

Utveckla strategiska kopplingar

Tydliggör och stärk strategiska kopplingar för gångtrafik. Skapa visuella samband och gestalta entréerna till viktiga stråk. Utveckla stråkhierarki så att de viktigaste sambanden tydliggörs i relation till sekundära stråk. Detta gäller både kopplingar mellan stadsdelarna och till kringliggande områden, men även inom och mellan parkerna.

De viktigaste övergripande stråken är kopplingen mellan Hägerstensåsen och Midsommarkransen från gränsen norrut mot Mälaren, kopplingen Midsommarkransen – Aspudden – Vinterviken, samt mot de kringliggande stadsdelarna Västberga, Liljeholmen och Årstadal samt mot Hägerstensåsen.

Utvecklade parkkaraktärer

Förädla naturmarken kring strategiska kopplingar till mer skötselintensiv naturmarkspark eller ädellövlundar, exempelvis längs Hägerstensåsens slänter.

Utveckla och stärk de splittrade parkerna Enbacken och Aspuddsparken till sammanhållna parkmiljöer med förbättrad orienterbarhet, visuella samband och tydliga entréplatser. Finn ny lokalisering för tillfälliga förskolepaviljonger på parkmark.

Bibehåll stadsdelarnas gröna karaktär.

Tydliggör områdets förhistoria

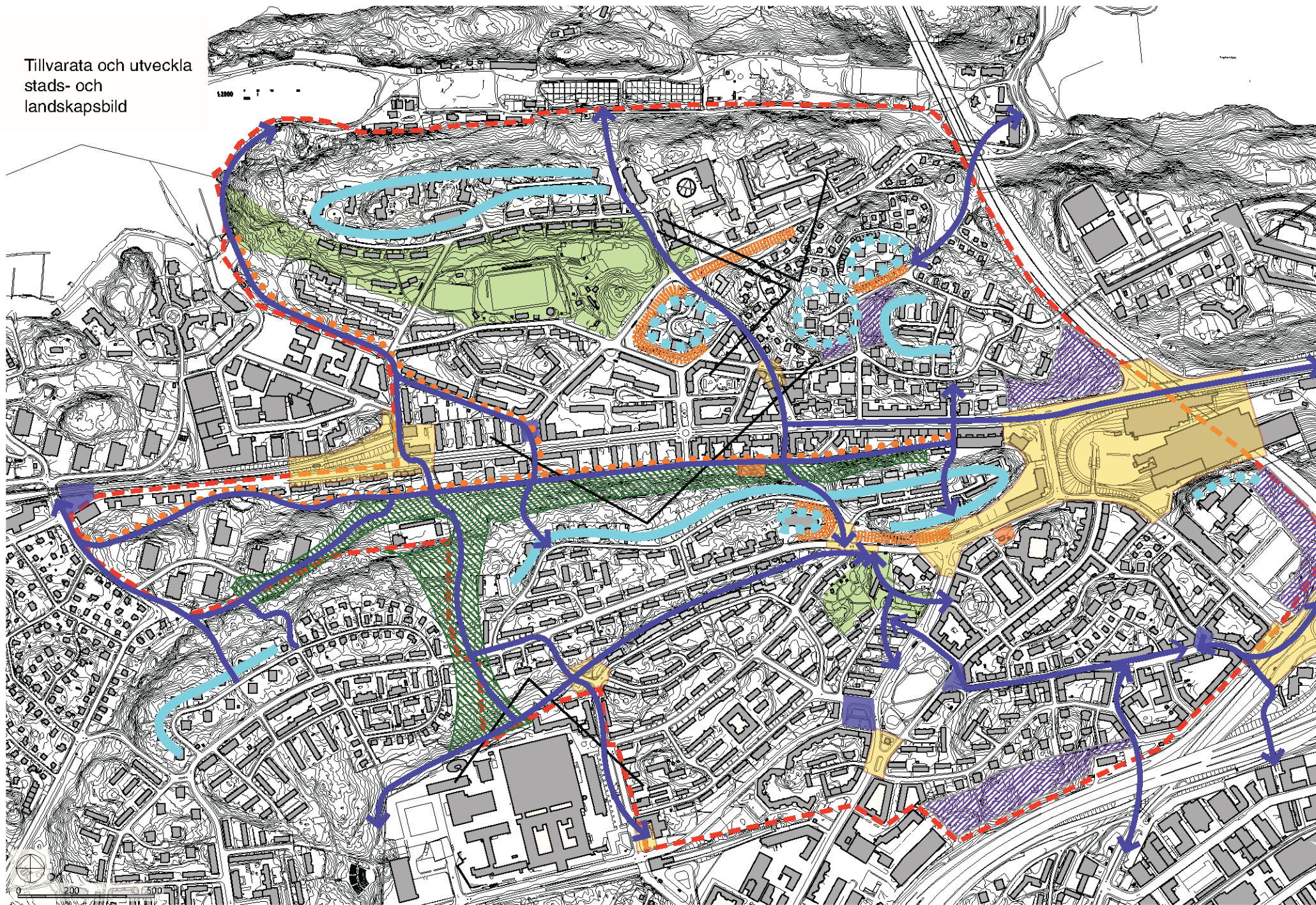
Framhäv de gröna gatumiljöernas kulturhistoriska värde. Den skötta naturmarkskaraktären med bredkroniga ädellövträd speglar ett äldre kulturlandskap som inarbetats i stadsplanen avseende bebyggelseplacering eller bevarade brynzoner.

Tydliggör den historiska vägsträckningen i brynkanten längs Pilgrimsvägen samt mot Mälaren.

Införliva äldre agrar (tillhörande odlingslandskapets) bebyggelse i stadsmiljön.

Ett medvetet förhållningssätt till områdets tidigare historia och funktion kan ta sig nya uttryck och ge en historisk förankring i tillkommande strukturer och bebyggelse tillägg.

Tillvarata och utveckla
stads- och
landskapsbild

Landskapsanalys Aspudden/Midsommarkransen

Natur och ekologi

Utveckla våtmarkssamband

Förstärk och vidareutveckla våtmarkssambandet längs Vinterviken, Mälarstranden och upp genom Aspudsparken. Undersök möjligheten att utveckla öppen dagvattenhantering.

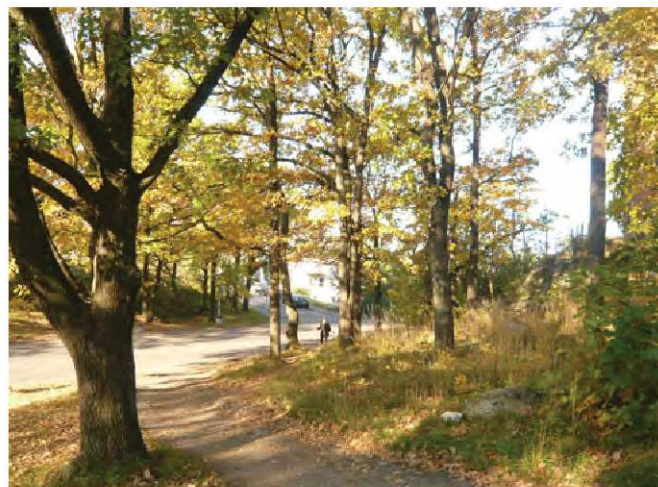
Tillvarata befintliga spridningskorridorer

Tillvarata befintliga spridningskorridorer och habitatnätverk i området. Betydande habitatnätverk för ek finns framförallt längs Hägerstensåsens slänter och längs Vintervikens dalgång. Habitatnätverk för groddjur finns framförallt längs Mälarstranden och längs Vinterviken.

Utveckla svaga ekologiska samband

Förstärk de ekologiska sambanden för ekar och vidareutveckla förutsättningarna för vardagsnaturen längs motsvarande stråk, t. ex. genom planteringar längs gator.

Eksambanden kan exempelvis stärkas längs Hägerstensåsen och dess förlängning mot Nybohovsbacken. Andra strategiska stråk är sambanden mellan Hägerstensåsen och Mälaren och forbindelsen mellan Aspudsparken och Vinterviken via Blommenbergsvägen.

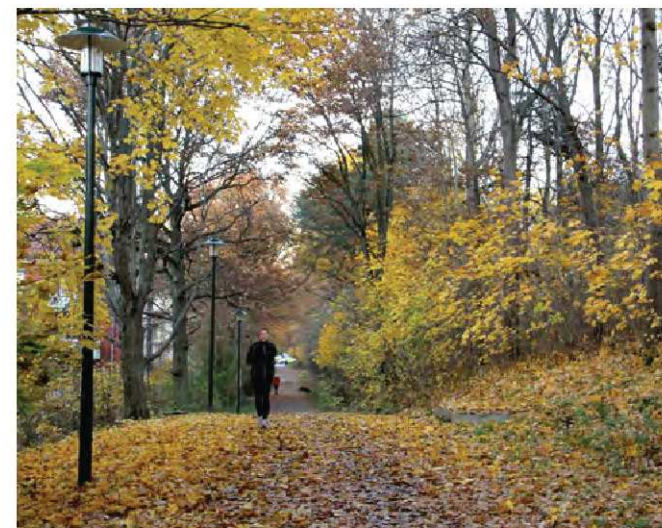
Vidareutveckla förutsättningarna för vardagsnaturen längs svaga ekologiska samband. Här ges möjlighet att uppleva djurliv.

Gångväg genom naturmark vid Skårslipargatan, Aspudden.

Förstärk sambanden och utveckla förutsättningarna för våtmarks- miljöer och mellan Aspudsparken, Mälaren och Vinterviken.

Gångstråk längs Pilgrimsvägen vid Hägerstensåsen, del av ett betydande habitatnätverk för ek.

Landskapsanalys Aspudden/Midsommarkransen

Tillvarata och utveckla
natur och ekologi

Tillvarata och utveckla natur och ekologi

Landskapsanalys Aspudden/Midsommarkransen

Sociala aspekter, vardagsliv och rekreation

Förbättrad kontakt med större grönområden i kringliggande stadsdelar

Midsommarkransen har bristande tillgång till större park- och naturområden. Rekreativsmöjligheter finns främst genom mindre kvartersparker och i kvartersstrukturen. Med ökat befolkningsunderlag ökar trycket på befintliga grönområden ytterligare. Sambanden till grönområden i kringliggande stadsdelar behöver därför stärkas.

Sambanden till grönområden i kringliggande stadsdelar behöver stärkas (blå pilar). Från centrala Midsommarkransen är det avståndsmässigt ungefär lika långt till Tantolunden/Drakenbergsparken, Årstaskogen och Solbergaskogen som till Mälmarstranden (orange ring), men stora infrastruktur- och verksamhetsdominerande områden utgör en kraftig barriär som behöver överbryggas (rödrastrerad yta).

Från centrala Midsommarkransen är det avståndsmässigt nära till Årstadal, som kopplar vidare mot Årstaskogen, men även mot Tantolunden via Årstabron. Stora infrastruktur- och verksamhetsdominerande områden utgör här en kraftig barriär som behöver överbryggas. Från Midsommarkransen behöver även sambanden mot Hägerstensåsen och Solbergaskogen respektive Aspudsparken, Mälmarstranden och Vinterviken utvecklas.

Utveckling av befintliga parker

- Förtydliga och vidareutveckla de olika parkkaraktärerna i Midsommarkransens kvartersparker. Ge utrymme för olika funktioner som uppfyller olika brukargrupperns behov. Integrera idrottsfunktionerna i Aspudsparkens större parkrum och skapa en sammanhängande och tillgänglig koppling mot Mälaren.

Kompletterande lekfunktioner

- I LM-staden och området mot Telefonplan behöver funktioner för närlek tillkomma för att uppnå parkplanens riktlinjer.

Utveckling av sport- och idrottsmöjligheter

- ▮ Se över behovet av idrottsfunktioner och obokningsbara bollplaner, framförallt avseende barn och ungas behov. I dagsläget uppstår brist om någon bollplan försvinner. Alternativa lösningar och/eller kompletterande mindre planer bör utredas vidare.

Utveckling av välanvända stråk

Utveckla välanvända stråk med hänsyn till trygghet, tillgänglighet och tydlighet. Det gäller i första hand kopplingarna mellan stadsdelarna samt mot välbesökta park- och naturområden som Vinterviken och Trekanten. Övriga välanvända stråk är exempelvis kopplingarna från tunnelbanestationerna vid Aspudden, Örnberg och Axelsberg mot Midsommarkransen och Hägerstensåsen.

Stärk centrumfunktionerna längs strategiska stadsstråk.

Samla viktiga målpunkter som många människor passerar i sin vardag längs strategiska stråk i centrala lägen. Skapa förutsättningar för ett rikt folkliv genom att samla funktioner och utveckla de centrala stadsgatorna i tunnelbanenära lägen. Delar av stråken fungerar redan i dagsläget, men stråken kan vidgas och kopplas samman genom en sekvens av platsbildningar. Längs stråken och vid platsbildningarna bör målpunkter samlas som uppfyller olika brukargrupperns behov.

Tillvarata och utveckla
Sociala aspekter,
vardagsliv och
rekreation

Tillvarata och utveckla sociala aspekter, vardagsliv och hälsa

Landskapsanalys Aspudden/Midsommarkransen

Att komplettera befintliga bebyggelsemiljöer

Bebyggelsens placering och utformning med hänsyn till kulturhistoriska värden

Aspudden och Midsommarkransen har två huvudsakliga bebyggelsemiljöer, förstad med slutna/halvslutna kvarter, byggnader i gatuliv och bearbetade gårdsmiljöer samt fristående bebyggelse placerad i naturpark. Ur kulturmiljövårdande synvinkel bör nya byggnader inom eller i anslutning till dessa miljöer utformas med hänsyn till den befintliga bebyggelsemiljön.

Äldre förstad med slutna/halvslutna kvarter

- Ursprungliga vindlande gatusträckningar bör inte dras om eller byggas igen.
- Viktiga siktlinjer och fondmotiv bör bevaras.
- Ny byggnad bör anpassas till angränsande bebyggelse vad gäller takfotshöjd. Takfotshöjden bör följa terrängen och trappa ner eller upp beroende på gatans lutning.
- Ny byggnad bör generellt sett uppföras i liv med befintlig bebyggelse, men variation förekommer.
- Halvslutna gårdar från 1930-talet bör inte slutas.
- Högre gårdsbebyggelse bör inte tillföras.
- Balkonger bör i första hand vändas mot gård.
- Sockelvåningar bör utformas så att de berikar gaturummet.

Lamell-, punkthus- och villabebyggelse i park

- Ny byggnad bör placeras med hänsyn till lamellhus-tankarna om ljus och luft mellan husen samt med förgårdsmark.
- Hänsyn bör tas till parkmarken; rörelsestråk, siktlinjer, naturformationer och träd.
- Placeringen bör ta hänsyn till att befintliga hus samkomponerats med topografin och i vissa fall är avsedda att tecknas på håll som siluetter eller fonder. Ny bebyggelse bör förhålla sig respektfullt till dessa motiv.
- Högre hus bör placeras för att stärka landformer och markera höjdlägen som byggt fondmotiv, lika befintliga punkthusens placering och skala.
- Ny byggnad bör anpassas till angränsande bebyggelse vad gäller storlek; volym och höjd.
- I särskilt värdefulla miljöer, t.ex. inom riksintresset LM-staden, kan det vara lämpligt att även anpassa byggnadens karaktär till omgivningen.
- Minsta möjliga ingrepp i topografin bör eftersträvas.
- Parkeringar bör anpassas till befintliga bebyggelsemiljöer och placeras underordnat gatumiljön, och med hänsyn till befintliga gångstråk i natur, med syfte att säkra viktiga rekreativa kopplingar.
- Hårdgjorda ytor bör minimeras och markbehandlingen hållas enkel utan inslag av prefabricerade element.

Bebyggelsens placering och utformning med hänsyn till ekologiska värden

I Aspudden och Midsommarkransen finns sammanhängande naturmiljöer längs Vinterviken och på ömse sidor om Hägerstensåsen, medan naturmiljöerna är brutna i spridningskorridorerna. Ny bebyggelse bör framförallt placeras i redan bebyggda miljöer och enligt nedanstående råd.

- Ny bebyggelse bör inte bryta spridningssamband, bl.a. bör fri sikt mellan ekområden eftersträvas.
- Vattenströmmar bör inte brytas. Om det ska ledas om bör vattnet utnyttjas som en ekologisk resurs. Detta gäller ytvatten, rörligt markvatten och grundvatten.
- Sydvända sluttningar med naturmark bör inte bebyggas.
- Värdefulla trädsolitärer bör sparas och ett avstånd på åtminstone fem meter från kronans yttersta gräns bör tas till bebyggelse. Skuggningsförhållanden bör inte heller ändras alltför mycket.
- Hänsyn bör tas så att sällsynta och rödlistade arter kan bevaras.
- Vid ny bebyggelse kan förstärkningsplantering av blommande buskar och träd göras.
- Vid ny bebyggelse ska öppna dagvattenlösningar och/eller naturlig infiltration eftersträvas.

Sammanhängande bebyggelsemiljöer

Stenstad med slutna/halvslutna
kvarter och bebyggelse i direkt
anslutning till gatan. Tuktade
gårdsmiljöer.

Bebyggelse i park

Källor

Tryckta källor

Översiktsplan 1999 Stockholm, Stockholms stad, Stadsbyggnadskontoret.
Stockholms byggnadsordning – ett förhållningssätt till stadens karaktärsdrag (del av Översiktsplan 1999). Promenadstaden, Översiktsplan för Stockholm, antagen av kommunfullmäktige 15 mars 2010.
Landskapsanalys Aspudden 2003-11-24. Landskapslaget på uppdrag av Gatu- och fastighetskontoret, Stockholms stad.
Telefonplan landskapsanalys, juni 2003. WSP.
Samhällsbyggnad på uppdrag av Gatu- och fastighetskontoret, Stockholms stad.
Landskapsanalys Hägerstensåsen, april 2011. Nyréns Arkitektkontor på uppdrag av Exploateringskontoret, Stockholm stad.
Parkplan Liljeholmen, februari 2008. Ramböll Sverige AB på uppdrag av Hägersten-Liljeholmens stadsdelsförvaltning, Stockholms stad.
Cykelplan för Stockholms ytterstad, 2005, Stockholms gatu- och fastighetskontor.
Utdrag ur Stockholms unika ekmiljöer. Förekomst, bevarande och utveckling. 2007. Ekologigruppen AB på uppdrag för Stockholms stad.
Biotopkarta. 1998. Miljöförvaltningen. Stockholms stad.
Landskapsekologisk analys i Stockholms stad, habitatnätverk för eklevande arter och barrskogsarter. Mörtberg, U., Zetterberg, A. & Gontier, M., 2007. Miljöförvaltningen, Stockholms stad.
Landskapsekologisk analys i Stockholms stad. Metodutveckling med groddjur som exempel. Mörtberg, U., Zetterberg, A. & Gontier, M. 2006. Miljöförvaltningen. Stockholms stad.

Analys av ekhabitat kring Hägerstensåsen, 2011-11-08. Conec Konsulterande ekologer på uppdrag av Stockholm Stad.
Park- och naturtillgång i Stockholms stad. Analys av stockholmarnas tillgång till parker, naturområden, områden med god ljudkvalitet och idrottsanläggningar, Spacescape på uppdrag av Stockholms stad, december 2010.
Sociotophandboken, Planering av det offentliga uterummet med Stockholmarna och sociotopkartan, Stadsbyggnadskontoret, augusti 2003.
Kulturmiljöutredning Aspudden och Midsommarkransen 2012-01-18. Nyréns Arkitektkontor på uppdrag av Exploateringskontoret, Stockholm stad.

Elektroniska källor

Artportalen: www.artportalen.se
Artdatabanken: www.sl.se/sv/centrumbildningar-och-projekt/artdatabanken/
Naturvårdsverket: www.naturvardsverket.se/
Stockholm Stad: www.stockholm.se
Stockholmskällan: www.stockholmskallan.se
Stockholms stadsmuseum: www.stadsmuseum.stockholm.se
Hitta.se: www.hitta.se

Kartunderlag, inventeringar mm (digitalt material) från Stockholm stad:
Baskarta med fastighetsgränser, 3D, Autocad, 111012
Ortofoto, maj 2010
Cykelkartan från 2011, Trafikkontoret.
Kartor 30-zoner enligt gatu- och fastighetsnämndens beslut 2004, Söderort, Liljeholmen och Hägersten. Gatu- och fastighetskontoret.

Miljöförvaltningen:
Biotopkartan
Ekdatasen – jätteekar, kärnområden för ek samt ekområden
Habitatkartor – eklevande insekter, barrskogsfåglar, groddjur
Stockolms stads biotopdatabas (1999)

WSP Sverige AB: GIS-baserade kartor:
Biotopkarta – efterbearbetning och förtydligande
Planeringsförutsättningar
Sluttningszoner
Sociotopkartan – efterbearbetning och förtydligande

Övriga källor

Detaljplaner och byggen på gång inom Aspudden, Midsommarkransen och kringliggande områden, Linda Palo, Stadsbyggnadskontoret och Gustav Schneider, Exploateringskontoret, Stockholms stad, december 2011

2012-05-22

